

Předpověď pro rok 2020: českou ekonomiku změní boj za záchranu klimatu

Rok 2020 je rokem brexitu a emisních regulací. Obojí výrazně ovlivní českou ekonomiku. V půli prosince oznámila šéfka Evropské komise Ursula von der Leyenová nový klimatický plán pro Evropu, takzvaný Green New Deal – nový cíl Evropské unie do roku 2050.

Evropa se má stát prvním uhlíkově neutrálním kontinentem. Emise skleníkových plynů do roku 2030 mají klesnout o 50–55 procent (oproti roku 1990). Změny má EU podpořit fondem disponujícím 100 miliardami eur.

Evropa se má stát globálním lídrem v boji proti oteplování planety, do roku 2050 má jako první kontinent na světě dosáhnout uhlíkové neutrality. Znamená to zpřísnit už tak tuhé emisní limity. Zatím platí, že Evropa sníží emise oproti roku 1990 do roku 2030 o 40 procent, podle „Nového zeleného údeľu“ má ale redukce dosáhnout minimálně 50, raději však 55 procent. Klimatické závazky se mají stát právně vymahatelnými.

Uhlíkové neutrality chce Leyenová dosáhnout využitím obnovitelných zdrojů, energetickými úsporami a regulací dováženého zboží tak, aby ceny odrážely reálnou uhlíkovou stopu.

Znamená to rychlejší útlum uhelných zdrojů a těžby, vyšší zdanění letecké a námořní dopravy, růst cen energií i dovozu. Leyenová ale slíbila vytvoření fondu ve výši 100 miliard eur, z něhož se mají platit náklady na tyto změny.

Změny v energetice

Česko nový trend zasáhne výrazně. Bude třeba přebudovat energetiku, najít náhradu za uhelné zdroje, vyřešit sociální otázky spojené s útlumem těžby uhlí i růst cen energií.

Jen u nejmenší těžbařské firmy v zemi – Sokolovské uhelné – přijde o práci během dvou příštích let tisícovka lidí. Podle majitele firmy Františka Štěpánka se ale stát na přicházející změny zatím nezačal chystat. „Uhlí v Evropě musí pryč, dělá se všechno pro to, aby nebylo. Ale co se bude dít v regionech, kde uhlí skončí?“ řekl Štěpánek v rozhovoru pro ČTK.

Letošní rok je pro přípravu země na Green New Deal rozhodující: během roku 2020 má přijít se svými návrhy ohledně odchodu od uhlí česká uhelná komise, kterou na podzim sestavila vláda. Dále Česko musí obhájit v Bruselu své klimatické závazky, tedy Národní klimaticko-energetický plán do roku 2030. Musí aktualizovat Státní energetickou koncepci. Vyjednat s Evropskou unií přiděl peněz z podpůrného fondu. A také zelenou pro nové jaderné elektrárny.

Hledá se náhrada uhlí „Požadavek uhlíkové neutrality do roku 2050 je jedna věc, víc nás ale trápí nové emisní limity k roku 2030,“ přiznává ministr průmyslu Karel Havlíček. „Původně

jsme počítali s redukcí o 40 procent. Za zvládnutelné považujeme 44 až 45 procent úspor. Ale 55 procent naznačovaných vedením Evropské komise je na Česko moc. A stálo by to spoustu peněz,“ vysvětluje. Předběžný propočet nákladů na dekarbonizaci kabinet zatím vyčíslil na 680 miliard korun.

Odchod od uhlí není možné vyřešit bez adekvátní náhrady, a to i když přestaneme energii exportovat. Česká vláda spoléhá hlavně na výstavbu nového jaderného zdroje v Dukovanech. Ten ale bude hotov nejdříve ve druhé půli 30. let, takže závazky do roku 2030 neřeší.

Plná náhrada uhlí obnovitelnými zdroji je nereálná. Větrníky a soláry vyrábějí proud nárazově, takže je třeba mít například pro fotovoltaiku zálohu pro zimní období, kdy je její produkce slabá.

Navíc mají obnovitelné zdroje kratší životnost a nižší výkonnost. *„Obnovitelné zdroje typu fotovoltaiky a větrných elektráren je nutno obnovovat ve srovnání s uhelnými a jadernými zdroji dvakrát až třikrát častěji, což se promítne do cen energie,*“ varuje v jedné ze svých přednášek jeden z mála vědců v uhelné komisi, profesor František Hrdlička z ČVUT.

Hlavní náhradou za uhlí se proto zřejmě stane plyn. I ten má ale omezené možnosti. Není bezemisní, musíme ho dovážet a do budoucna není jistý vývoj jeho ceny.

Další segment, který energetické úspory masivně zasáhnou, je doprava. Evropská komise už dříve rozhodla, že od roku 2021 musí automobily prodávané na evropském trhu srazit průměrné emise na 95 gramů na ujetý kilometr. Toho se nedá dosáhnout bez masivní náhrady spalovacích motorů elektromotory.

Vyvolá to velké strukturální změny v celém sektoru automotive, který tvoří 23 procent českého průmyslu, podílí se 21 procenty na exportu a tvoří téměř desetinu českého HDP.

Podle Josefa Kotrby z firmy Deloitte nejistota ohledně dalšího vývoje začala už loni ovlivňovat trh s auty. *„Změna se projevuje na veřejném postoji k automobilismu. Lidé váhali s koupí auta. A budoucí, neustále se zpřísnující legislativa vám takové rozhodování neulehčuje,*“ říká.

Varuje také, že české automobilky a dodavatelé dílů nemusejí uspět v elektromobilní branži tak dobře, jako se jim to dařilo v klasickém autoprůmyslu. Výroba automobilů je jednodušší a potřebuje méně dílů, čeká se pokles poptávky po některých komponentech.

Hrozba i šance

Na druhou stranu je měnící se energetika i automotive velkou šancí pro inovativní české firmy. Je jen otázkou, kolik z nich toho dokáže využít. S tím vším se musí česká ekonomika vypořádat a strategii musí jak stát, tak podnikatelský sektor připravit právě v roce 2020. Politici se na tvrdší cíle Green New Dealu ale ještě nezačali připravovat.

„Zatím počítáme s reálným cílem 40 až 45 procent úspor emisí do roku 2030. Musíme vyhodnotit dopady a jednat v Bruselu také o kompenzacích. Hlavně se nesmíme nechat vyhecovat k nereálným krokům,“ řekl Seznamu ministr Havlíček.

Pokud se strategie nastaví špatně, může se stát, že utratíme obrovské peníze na konverzi energetiky a průmyslu, a přesto utrpí ekonomika, klesne životní úroveň - a zároveň stoupne produkce skleníkových plynů.

„Nelze dekarbonizovat ze dne na den. Může se stát, že když v Evropě utlumíme některé výroby, emise se jen vyexportují do Indie, Číny nebo Afriky,“ varuje Havlíček.

Zdroj: Anopress IT, www.seznamzpravy.cz, 06.01.2020